

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М., канд. іст. наук;
Дегтярьов С. І., д-р іст. наук;
Король С. М., канд. політ. наук;
Куліш А. М., д-р юрид. наук;
Лобко Н. В., канд. іст. наук;
Нестеренко В. А., канд. іст. наук;
Піскун В. М., д-р іст. наук;
Семенов В. М., канд. наук з держ. упр.;
Сухонос В. В., д-р. юрид. наук.

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 11 від 11.05. 2017 р.)

**Суспільно-політичні процеси на українських землях:
історія, проблеми, перспективи** : матер. IV Всеукр. наук.-
практ. конф. : у 2 част. (Суми, 19 травня 2017 р.) / ред. колегія :
В. М. Власенко, С. І. Дегтярьов та ін. – Суми : Сумський
державний університет, 2017. – Ч. 1. – 100 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 703 від 5 грудня 2016 р.), присвяченої актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

ЛОБКО Н. В.
(Сумський державний університет)

АВТОБІОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ НА СТОРІНКАХ ДІАСПОРНИХ ВИДАНЬ

В 1963 р. українські вчені, що працювали в еміграції створили Українське геральдичне та Українське генеалогічне товариства, друкованим органом яких був часопис «Рід та знамено». Саме завдяки їх зусиллям не припинялися генеалогічні дослідження, незважаючи на те, що за радянських часів генеалогія як наука не розвивалась. Проблемами української генеалогії в еміграції займалися О. Оглоблин, В. Сенютівич-Бережний, А. Кущинський, Л. Винар. Результати досліджень ці науковці викладали на сторінках різних періодичних видань української діаспори, таких як «Український історик», «Визвольний шлях», «Сучасність».

Були представлені на сторінках цих видань і автобіографічні матеріали, які можна поділити на дві основні категорії.

1. Офіційні автобіографії. Прикладом може бути автобіографія Софії Парфенович, надрукована по її проханню на сторінках журналу «Визвольний шлях» [1, с. 507-509], матеріали до біографії М. Скрипника та М. Антоновича [2, с. 91-101; 3, с. 133-138].

2. Автобіографічні нариси, з яких можна більш детально дізнатися про походження автора, його родину. Л. Винар вважав, що «автобіографічні нариси дають характеристику автора, писану з його власної перспективи» [4, с. 135].

Особливо багато автобіографічних нарисів опублікував в «Українському історичному» Олександр Оглоблин [5; 6], який хотів задокументувати генеалогію свого роду для сина. Пізніше Л. Винар надрукує ряд статей, в яких проаналізує

автобіографічні і біографічні матеріали Олександра Оглоблина, його погляди на своїх предків і рідну землю [7, с. 153-161].

В одній із статей Л. Винара було надруковано уривок із «Спогадів» О. Оглоблина, в якому розповідається про те, як дослідник розпочав займатися дослідженням свого родоводу. Так, у нарисі «Мій шлях українського історика» Олександр Петрович згадує, що його бабка Ганна Йосипівна Шашкевич розповідала йому про рід і його членів. «І саме в тому родинному оточенні, – писав вчений, – і на рідній землі зацікавився я своїм походженням і своїм родом. Все як найбільше сприяло цьому. Навколо були родичі, ближчі і дальші, матері й батька. На цвинтарі лежали їх – мої – предки, про яких так багато розповідала моя бабка Анна. На стінах висіли їх портрети. У старовинних шухлядах лежали фамільні документи, починаючи з XVIII ст. Старі меблі, картини, посуд тощо – все дихало старовиною, такою живою і такою рідною. Я став записувати розповіді «Баби Анни» як вона себе називала. Це було перше знайомство мої з моїм родом – початок мого інтересу до генеалогії і майбутніх студій над нею. У 1910 році Анна Осипівна померла, і я став фактичним володарем отих фамільних документів, листів, портретів, фотоальбомів, різних фамільних реліквій, і серед них золотого перстень мого прадіда Йосафата – Йосифа Савицького з гербом «Холева». Пам'ятаю, з якою увагою і пошаною ставився я і до цих мертвих, але для мене живих речей, і до всіх своїх родичів, яких я тоді знав, це почуття роду залишилося в мене назавжди» [8, с. 117].

Варті уваги і «Спогади» відомого українського історика Наталії Полянської – Василенко. В них автор в розділі «Мій рід та мої батьки» розповідає своїх родичів з боку батька та матері [9].

---

1. Автобіографія Софії Парфанович // Визвольний шлях. – 1969. – № 4.

2. Семененко О. Наркомост Скрипник (Матеріали до біографії) // Сучасність. – 1961. – № 6.

3. *Винар Л.* Марко Дмитрович Антонович: автобіографічні матеріали // Український історик. – 2005. – № 2-4.
4. *Винар Л.* Олександр Мезько – Оглоблин: земля, предки, родина // Український історик. – 2000. – № 1-3.
5. *Оглоблин О.* Рід: (публікація Л. Винара) // Український історик. – 1994. – № 1 – 3.
6. *Оглоблин О.* Про мій рід: (публікація Л. Винара) // Український історик. – 1995. – № 1-4. – С. 204-208.
7. *Винар Л.* Автобіографічні матеріали Олександра Оглоблина // Український історик. – 1994. – № 1-4.
8. *Винар Л.* Рід і родина Олександра Мезька-Оглоблина. // Український історик. – 2000. – № 1-3.
9. *Полонська-Василенко Н.* Спогади // Український історик. – 1994. – № 1-4. – С. 241-252.

НЕСТЕРЕНКО В. А.

(Сумський державний університет)

ІДЕЙНІ ЗАСАДИ НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЙНОЇ ПРОПАГАНДИ В УКРАЇНІ*

Пропаганда здавна була невід'ємною частиною війни, оскільки без цього засобу мобілізації людського ресурсу, мотивації задіяних у військових діях людей, досягнення перемоги малоймовірно. У ХХ столітті розвиток технологій і засобів масової інформації дали можливість підняти пропаганду на новий рівень: газети, радіо, кінематограф, телебачення, інтернет і т.д. Особливо цього потребували і потребують режими тоталітарного й авторитарного типу.

---

* Робота здійснена в рамках виконання фундаментального дослідження № 0115U000677 «Історичний розвиток порубіжжя Північно-Східної України як засіб конструювання загальнонаціональної моделі історичної пам'яті».